Suuri valiokunta

Torstai 16.7.2015 klo 11.00—13.45

Läsnä
puheenjohtaja Anne-Mari Virolainen kok
2. varapuheenjohtaja Tytti Tuppurainen sd
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Simon Elo ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Jari Leppä kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Sampo Terho ps
varajäsen Pekka Haavisto vihr
varajäsen Pirkko Mattila ps
varajäsen Riitta Myller sd (8 osittain, 9, 10)
varajäsen Ilmari Nurminen sd
varajäsen Arto Pirttilahti kesk
varajäsen Sari Raassina kok
varajäsen Wille Rydman kok
varajäsen Kaj Turunen ps
Ahvenanmaan vaalipiirin edustaja Mats Löfström r

Sihteeri
valiokuntaneuvos Anna Sorto , joka laati pöytäkirjan

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 27 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Euromaiden valtion- ja hallitusten päämiesten kokous 12.7.2015

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 42/2015 vp
EUN-raportti Eurohuippukokous raportti (asiakirja A 3)
EUN-raportti Julkilausuma fi
EUN-raportti Julkilausuma sv
EUN-raportti Julkilausuma en

Raportointi

+Puhemies Lohela
+Varapuhemies Pekkarinen

Valiokunnassa oli kuultavana:
- pääministeri Juha Sipilä

avustajanaan:
EU-asioiden valtiosihteeri Kare Halonen
erityisavustaja Jari Haapiainen.
valtioneuvoston kanslia

Yhdistettiin päiväjärjestyksen 3.—8. §:ien käsittely.

Pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Stubb esittelivät euromaiden valtion- ja hallitusten päämiesten kokouksen ja euroryhmän kokouksien tulokset. Lisäksi ministeri Stubb esitteli jatkokirjelmän EJ 16/2015 vp (E 137/2014 vp) Kreikan tilanne - ja neuvottelujen aloittaminen mahdollisesta rahoitustuesta ja sitä koskevan Suomen toimintalinjan.

Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Virolainen sekä ed. Tuppurainen, Karimäki, Arhinmäki, Kalmari, Mykkänen, Elo, Essayah, Biaudet, Haavisto, Turunen, Harakka, Gustafsson, Anttila sekä varapuhemies Pekkarinen.

Pääministeri Sipilä vastasi puheenvuoroihin euromaiden valtion- ja hallitusten päämiesten kokouksen osalta ja valtiovarainministeri Stubb ja finanssineuvos Morén pidettyjen euroryhmien ja jatkokirjeen EJ 16/2015 vp osalta.

Tämän jälkeen jatkokirjelmän EJ 16/2015 vp käsittely keskeytettiin ja sitä jatkettiin valtiovarainministeri Stubbin läsnä ollessa päiväjärjestyksen 8 §:ssä.

Merkittiin raportti saapuneeksi

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

4. Euroryhmä 11.7.2015

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 41/2015 vp
EUN-raportti (asiakirja A 4)

Raportointi

Valiokunnassa oli kuultavana:
- ministeri Alexander Stubb

avustajanaan:
finanssineuvos Pekka Morén
finanssisihteeri Jouni Lehto
erityisavustaja Lauri Tierala
valtiovarainministeriö

Merkittiin raportti saapuneeksi

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

5. Euroryhmä 12.7.2015

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 44/2015 vp
EUN-raportti (asiakirja A 5)

Raportointi

Valiokunnassa oli kuultavana:
- ministeri Alexander Stubb

avustajanaan:
finanssineuvos Pekka Morén
finanssisihteeri Jouni Lehto
erityisavustaja Lauri Tierala
valtiovarainministeriö

Merkittiin raportti saapuneeksi

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

6. Euroryhmä 13.7.2015

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 32/2015 vp

EUN-raportti (asiakirja A 6)

Raportointi

Valiokunnassa oli kuultavana:
- ministeri Alexander Stubb

avustajanaan:
finanssineuvos Pekka Morén
finanssisihteeri Jouni Lehto
erityisavustaja Lauri Tierala
valtiovarainministeriö

Merkittiin raportti saapuneeksi

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

7. Euroopan unionin neuvoston kokous 14.7.2015 (ECOFIN)

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 33/2015 vp
EUN-raportti (asiakirja A 7)

Raportointi

Valiokunnassa oli kuultavana:
- ministeri Alexander Stubb

avustajanaan:
finanssineuvos Pekka Morén
finanssisihteeri Jouni Lehto
erityisavustaja Lauri Tierala
valtiovarainministeriö

Merkittiin raportti saapuneeksi

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

8. Euroryhmä 16.7.2015

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 45/2015 vp (asiakirja A 8)

Valmistelu

Valiokunnassa oli kuultavana:

- ministeri Alexander Stubb

avustajanaan:
finanssineuvos Pekka Morén
finanssisihteeri Jouni Lehto
erityisavustaja Lauri Tierala
valtiovarainministeriö

Jatkokirjelmä EJ 16/2015 vp (E 137/2014 vp) on saapunut eduskuntaan.

+Myller

Valiokunta totesi perustuslain 50 §:n 3 momentin nojalla, että asian käsittelyyn osallistuvien valiokunnan jäsenten on noudatettava vaiteliaisuutta EJ 16/2015 vp (E 137/2014 vp) - jatkokirjelmä sisällöstä lukuun ottamatta sivulla 7 - 8 olevaa esitystä Suomen toimintalinjaksi.

Keskustelun aikana puheenjohtaja Virolainen teki seuraavan pohjaesityksen eduskunnan kannaksi: valiokunta yhtyy valtioneuvoston toimintalinjaan.

Ed. Tuppurainen teki ed. Gustafssonin kannattamana seuraavan esityksen eduskunnan kannaksi: "1. Suomen hallitus on sitoutunut edistämään euroalueen vakautta ja osallistumaan rakentavasti euroryhmän päätöksentekoon yhteisymmärrystä etsien. Yhdessä sovittujen ratkaisujen tavoitteena on euroalueen (myös Kreikan) ja ennen kaikkea Suomen kannalta kestävä, taloudellisesti vastuullinen, sosiaalisesti yhdenvertainen ja oikeudenmukainen lopputulos.

2. Suomi toteaa, että aikaisemmat lainaohjelmat ovat epäonnistuneet tavoitteissaan. Suomen hallitus suhtautuu epäilevästi Kreikan kolmannen lainaohjelman onnistumisen edellytyksiin. Kreikan entistäkin jännitteisempi poliittinen tilanne voi vaikeuttaa ratkaisevasti sitoutumista uusien ohjelmien vaatimuksiin. Kansainvälinen valuuttarahasto on julkaissut huippukokouksen jälkeen aikaisempaa suuremman arvion Kreikan tarvitsemista velkahuojennuksista, joita Suomi ei ole valmis hyväksymään.

3. Suomi suhtautuu kriittisesti Kreikan kolmanteen lainaohjelmaan. Mikäli neuvottelut kuitenkin aloitetaan, Suomi tuo esiin seuraavat näkökohdat:

- Suomi edellyttää lainaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen merkittäviä parannuksia, jotta uusia ohjelmia ei enää tarvittaisi tavoitteena Kreikan velkakestävyyden ja valtiontalouden tasapainon pysyvä paraneminen talouskasvulla, jota tukevat työttömyyden lieveneminen, taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen ja maan kasvava houkuttavuus ulkomaisille investoinneille. Tämä edellyttää ohjelmasta huomattavasti aikaisempaa määrätietoisempaa panostusta talouskasvuun, investointeihin ja työllisyyteen. Samalla tuetaan yhteiskunnan vakautta, korjataan aikaisempien ohjelmien aiheuttamia sosiaalisia ongelmia ja kansalaisten oma-aloitteista vaatimusta paremmasta hallinnosta.

- Kreikan tulee täysin sitoutua tarpeellisiin uudistustoimiin ja omilla toimillaan palauttaa muiden euromaiden luottamus päätöksentekoonsa ja sitoumustensa uskottavuuteen

- Kreikan hallitukselta entistä vakuuttavampaa kyky ja halu rakenteellisiin uudistuksiin, ennen kaikkea poliittisen suosikkijärjestelmän, veronkierron ja -välttelyn sekä korruption kitkemiseksi.

- Kaikkien ratkaisujen tulee pitää sisällään riittävät Kreikan omat toimet maan palauttamiseksi kasvun ja työllisyyden uralle ja näitä toimia eurooppalaisen yhteisön tulee tukea.

- Suomi ei hyväksy Kreikan lainaohjelman nykyisten ehtojen lisähuojennuksia. Euroalueen maat ovat jo vuosina 2011 ja 2012 tehneet merkittäviä helpotuksia Kreikan lainaehtoihin, jotka edesauttavat Kreikan paluuta velkakirjamarkkinoille. Jos lainaohjelman ehtojen huojentamista harkittaisiin, nousisi väistämättä esiin myös kysymys jäsenvaltioiden tasavertaisesta kohtelusta.

- Suomen ei tule antaa valtiontakausta Euroopan keskuspankille mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta.

- Suomen saatavat tulee kaikissa järjestelyissä varmistaa. Tämä edellyttää, että EVM:n lainojen ensisijaisuusasema ja takaisinmaksu on turvattu.

- Suomi edellyttää ratkaisuja, joilla turvataan IMF:n osallistuminen rahoitukseen ja sen asiantuntemuksen hyödyntäminen.

Suomen on kaikissa oloissa pidettävä kiinni itselleen vuonna 2011 neuvottelema vakuusjärjestelyn kautta neuvotelluista saatavista, myös siinä tapauksessa, että euroryhmä päättää, ettei Kreikalla ole edellytyksiä jatkaa euroalueen jäsenenä.

Suomi edellyttää vakuuksia ERVM:n kautta Kreikalle myönnettävälle siltarahoitukselle."

Äänestettiin pohjaa vastaan.

Ed. Tuppuraisen esitys hylättiin äänin 16—4, 5 tyhjää.

Ed. Essayah teki seuraavan esityksen eduskunnan kannaksi: "Ehdotan valiokunnan kannaksi, että Suomi ei tue päätöstä Kreikan EVM -rahoitustukiohjelmaneuvottelujen aloittamiseksi, sillä maan hallituksen toimenpiteet ERVV - lainaohjelman ehdoista irtaantumisessa ja rahoitustuen vastineeksi sovittujen toimien laiminlyönti heikensivät entisestään maan tilannetta ja osoittivat, että maan hallituksen halu ja kyky toteuttaa talousuudistuksia ja selvitä veloistaan on kyseenalainen. Pääministeri Tsipras on lisäksi ilmoittanut, ettei hän usko tuen ehtona olevaan talousuudistusohjelmaan, ja se saatiinkin läpi parlamentissa opposition turvin, eli maan ns. poliittinen riski on vielä kasvanut aiemmasta. Jos Kreikkaa tässä tilanteessa edelleen lainoitetaan ja taustalla ovat vahvat spekulaatiot myös lainojen uudelleen järjestelystä sekä velkaleikkauksista, se ruokkii moraalikatoa koko euro- ja EU-alueella. Tällaisessa tilanteessa myös Suomen riskit kasvavat, mikä voi johtaa myös Suo-

men vastuiden kasvamiseen, mikäli EVM:n nykyinen kapasiteetti ei riitä kasvaneen lainanannon ja/tai tappioiden takia. Suomen tulee myös vastustaa Kreikan ensimmäisen ja toisen lainaohjelman velkojen nimellisarvon leikkaamista, koska muutoin Suomi vaarantaa omat vakuusjärjestelyt.

Sen sijaan Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n 17 mrd. euron lainaohjelma on edelleen voimassa, mutta sitä ei ole voitu jatkaa, koska Kreikka laiminlöi kesäkuussa erääntyneen 1,6 mrd. euron lyhennyksen. Euromaat maksoivat kuitenkin vuonna 2014 yhteensä noin 1,8 mrd. euroa Kreikalle kuuluvia SMP-tuottoja EVM:n hallinnassa olevalle tilille, joita ei kuitenkaan ole maksettu Kreikalle. Tällä rahalla voitaisiin vapauttaa IMF:n lainaohjelma ja välttää välitön rahoituskriisi, samoin muut kertyneet SMP/ANFA -tuottojen palautukset n. 7 mrd. euroa olisi käytettävissä akuutin kriisin hoitamiseen. Näin saataisiin samalla lisäaikaa tarkastella, onko Kreikan hallitus uudistuksissaan tälläkään kertaa tosissaan. Lisäksi on tiedossa komission esitys EU-budjetista rakenne- ja maatalousrahastoista ohjattavista 35 mrd:n euron suunnitelmista sekä 7 mrd:n ERVM - tuesta. Jatkoprosessissa voidaan tarkastella eri etenemisvaihtoehtoja. Kreikalle on mahdollistettava myös eroaminen euroalueesta"

Ed. Essayahin esitys raukesi kannattamattomana.

Ed. Arhinmäki teki seuraavan esityksen eduskunnan kannaksi: "Suomen on pyrittävä ratkaisuun, jolla Kreikan talous on mahdollista saada nousuun, työttömyyttä alennettua ja samaan aikaan estää humanitäärisen katastrofin pahentuminen. Vain Kreikan talouden parantuminen ja velkakestävyyden palautuminen mahdollistaa sen, että Kreikka pystyy maksamaan tulevaisuudessa ainakin osan veloistaan takaisin niin Suomelle kuin muille lainoittajille.

Suomen aikaisempi tiukka linja neuvotteluissa ja kanta Kreikan euroeron ajamisesta on ollut vahingollinen sekä Suomen neuvotteluasemalle että järkevän sovun löytämiselle. Kreikan ajautuminen pysyvään maksukyvyttömyyteen ja hallitsemattomaan euroeroon olisi katastrofi Kreikalle, mutta isku myös Suomen ja Euroopan taloudelle. Instituutioiden (Komissio, Euroopan keskuspankki ja kansainvälinen valuuttarahasto IMF) arvion mukaan Kreikan euroerolla olisi myös negatiivinen vaikutus koko Euroopan rahoitusvakauteen.

Jos Kreikka ajettaisiin ulos eurosta, tarkoittaisi se sitä, että Kreikka ei pysty maksamaan lainojaan takaisin. Euroeroon ajaminen tässä tapauksessa merkitsisi lähes täydellistä lainaleikkuuta, haircuttia.

Euromaiden huippukokouksessa hyväksytyt ehdot uuden EVM-ohjelman käynnistämiselle eivät ole talouspoliittisesti eivätkä sosiaalisesti kestäviä. Kreikka tarvitsee apua ja tukea noustakseen syvästä ahdingosta. Instituutioiden asettamien lainaohjelmien ehdot ovat vain syventäneet Kreikan kriisiä.

Kreikassa on tehty enemmän rakenteellisia uudistuksia ja leikkauksia kuin missään muussa OECD-maassa koskaan aikaisemmin. Nämä toimenpiteet ovat vain syventäneet Kreikan taloudellista ahdinkoa. Myös IMF:n tutkimusosasto on todennut, että käytetty finans-

sipoliittinen kerroin on ollut liian alhainen ja siksi leikkausten negatiiviset vaikutukset Kreikan talouteen ovat olleet paljon etukäteen arvioitua suuremmat.

Leikkaus- ja kurjistamistoimet eivät ole nostaneet Kreikan taloutta, päinvastoin. Kreikan velkasuhde on kasvanut, talouskasvu on ollut negatiivista ja työttömyys on räjähtänyt. Tämä on johtanut humanitääriseen kriisiin. Miljoonat ihmiset ovat ilman julkista terveydenhoitoa, ihmisillä ei ole varaa lääkkeisiin tai sähköön kodeissaan. Sadattuhannet kreikkalaiset elävät pysyvästi ruokajakelun varassa. Samaan aikaan Kreikka joutuu vielä kantamaan EU-maista suurimman vastuun Välimeren ylittävistä pakolaisista.

Lainaohjelmaneuvotteluissa Suomen pitää ajaa tiukkoja toimia korruption kitkemiseksi, veronkierron ja harmaan talouden suitsimiseksi sekä veronkantojärjestelmän tehostamiseksi. Eläkejärjestelmä pitää muuttaa kestävälle pohjalle.

Kreikan uuden EVM-ohjelman ehtojen pitää olla kuitenkin kohtuullisia ja toteuttamiskelpoisia. Esimerkiksi vaatimus 50 miljardin euron yksityistämisestä ja julkisen omaisuuden myynnistä on tosiasiassa mahdoton toteutettavaksi eikä ole taloudellisesti järkevä.

Lainaohjelman ehtojen ei pidä olla sellaisia, että ne kurittavat suoraan jo valmiiksi liikaa kärsineitä tavallisia pieni- ja keskituloisia ihmisiä. Toisaalta pitää etsiä myös uusia toimia. Esimerkiksi Kreikan puolustusmenot ovat EU:n suurimmat suhteessa BKT:seen. Puolustusmäärärahoja voisi leikata huomattavasti esitettyä enemmän.

Kreikan velka on tällä hetkellä yli 300 miljardia euroa. Kreikan velkataso suhteessa BKT:seen tulee nykyisellä tahdilla nousemaan yli 200 prosenttiin. Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n mukaan Kreikan velkakestävyys ei tule millään toimilla palautumaan, ellei tehdä velkaleikkauksia tai velkojen merkittäviä uudelleenjärjestelyjä. IMF on esittänyt 30% velkaleikkausta.

Näillä perusteilla Suomi on valmis EVM-ohjelmaneuvottelujen aloittamiseen. Suomen tavoite on neuvotteluissa kohtuullistaa Kreikalle osoitettuja kuritoimia. Suomi on valmis tukemaan Kreikan velkakestävyyttä ja neuvottelemaan Kreikan velkajärjestelyjä."

Ed. Arhinmäen esitys raukesi kannattamattomana.

Ed. Karimäki teki ed. Biaudetin kannattamana esityksen, että suuri valiokunta hyväksyisi seuraavan lisäyksen pohjaesitykseen: "Eurohuippukokouksessa saatiin 12.7 yksimielinen sopu, jossa Kreikalta vaaditaan talousuudistusten hyväksymistä Kreikan parlamentissa 15.7 mennessä, jotta neuvottelut mahdollisesta EVM lainasta voidaan aloittaa. Uudistuspaketti on kova, mutta sisältää rakenteellisia toimia, jotka uudistavat Kreikan taloutta. Kreikan parlamentti on tehnyt siltä vaaditut ennakolliset toimet määräaikaan mennessä.

Valiokunta katsoo, että tältä pohjalta Suomi voi hyväksyä, että Kreikan kanssa pyritään neuvottelutulokseen EVM ohjelmasta. Valiokunta katsoo, etta Suomi voi kannattaa 7 miljardin euron hätälainaa Kreikalle komission esittämällä tavalla. Tämä siltarahoitus turvaa sen, että Kreikka voi suorittaa jo erääntyneet ja erääntyvät lainansa, eikä maa ajaudu välit-

tömään kaaokseen ja maksukyvyttömyyteen. Suomen neuvottelijoiden tavoitteena tulee olla Euroopan ja euroalueen vakauden, yhtenäisyyden ja tulevaisuuden turvaaminen. EU:n ja Suomen on oltava valmiita välittömiin humanitäärisiin aputoimiin, jos koko Kreikan talousjärjestelmä ja ihmisten peruselintarvikkeiden ja lääkkeiden saanti uhkaa lähipäivinä romahtaa."

Ed. Karimäen esitys hylättiin äänin 16—4, 5 tyhjää.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 35/2015 vp: valiokunta yhtyy valtioneuvoston toimintalinjaan.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

9. Muut asiat

Valiokunnan jäseniä ja varajäseniä pyydetään varautumaan mahdolliseen ylimääräiseen suuren valiokunnan kokoukseen viikolla 33.

10. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että ensimmäinen syysistuntokauden kokoussuunnitelman mukainen kokous on keskiviikkona 9.9.2015 klo. 13.00. Valiokuntaa mahdollisista tätä ennen järjestettävistä kokouksista ilmoitetaan erikseen.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto